Comemorarea adunării naţionale

de pe Câmpia Libertăţii dela Blaj din 3-15 Mai 1848

xx

Cuvântul I. P. S. Patriarh Miron, preşedintele consiliului de miniştri, rostit ieri la Radio

Iubiţi ascultători, astăzi este 3/15 Mai, adică ziua de comemorare a acelui eveniment însemnat politic şi naţional al Românilor de peste Carpaţi, cunoscut în istorie sub numirea: „Adunarea Naţională a Românilor din Ardeal de pe Câmpia Libertăţii".

Se ştie că anul 1848 a fost în multe ţări ale Europei anul revoluţiilor naţionale, în care unele popoare au cerut ştergerea iobăgiei, ca să nu mai dea poporul agricultor zeciuială din rodul pământului muncit de el. Altele au inscris pe stindardul mişcărilor lor deviza: „Libertate, egalitate şi frăţietate".

Bieţii români din Ardeal, cari erau locuitorii cei mai numeroşi ai acelor plaiuri, nu aveau nici drepturi, nu erau nici liberi şi munceau pe pământul domnilor feudali, deşi ei formau marea majoritate a locuitorilor din acele părţi.

Vorba poetului Goga : „străinii ne duceau belşugul".

Ba se pregătea atunci, fără voia românilor, anexarea Ardealului la Ungaria, propriu zisă, ca prin aceasta să piardă şi mai mult din valoarea sa.

Deviza ungurilor pe acele vremuri era: moarte sau uniune.

Toate acestea au ridicat la culme nemulţumirile românilor din Ardeal. De aceea, puţinii lor conducători, în frunte cu episcopii lor, au convocat în acea zi de 3/15 Mai, marea Adunare de la Blaj.

Peste 40 mii români au luat parte. A fost o adunare politică naţională, plină de succes şi de demnitate, care a impus tuturor.

Scopul acestor puţine cuvinte ale mele este ca, în calitatea mea oficială, adică în numele întregului neam românesc, să evoc, cu sentimente de adâncă recunoştinţă, figura pricipalilor eroi ai acelei zile istorice: Mitropolitul Andrei Şaguna din Sibiu, pe atunci era numai Episcop, Mitropolitul Alexandru Şuluţiu de la Blaj, oratorul principal al zilei, profesorul de la Iaşi Simion Bărnuţiu şi tânărul luptător Avram Iancu.

Faptele acestora au fost scoase în relif în cursul timpurilor pretutindeni, chiar şi în aceste părţi, şi aci la Bucureşti. Multe le cunosc astăzi şi tinerii din şcoală, unde asemenea ocaziuni se folosesc pentru patriotica şi naţionala lor educaţie.

Eu amintesc numele lor numai spre a ruga pe Milostivul Dumnezeu să le facă parte de odihnă lină în Împărăţia Sa, iar faptele lor să inspire generaţiile Neamului de a le urma pilda, adecă, în momentele grele pentru Neam şi Ţară, de a-şi pune sufletul şi de-a-şi depune toată munca conştiincioasă pentru a apăra şi salva interesele Neamului şi ale Ţării.

Atunci în 1848, moţiunea votată de români pe Câmpia Libertăţii, în care cereau şi accentuau sus şi tare dreptul lor de a hotări ei înşişi asupra destinului lor, nu s'a putut realiza îndată, cu toate sacrificiile aduse. Dar, după 70 de ani, cu noui şi mult mai mari jertfe, s'a înfăptuit mai mult chiar: VISUL UNITAŢII NOASTRE NAŢIONALE.

Sfânta Scriptură spune într'un loc' înaintaşilor noştri nu le putem mai bine arăta o sinceră recunoştinţă pentru vrednicia faptelor lor, decât dacă le urmăm credinţa.

Urmaşii, — dealungul deceniilor ce s'au scurs de la moartea celor amintiţi mai sus — au îndeplinit cu prisosinţă această poruncă.

Rămâne ca şi de aci înainte toate generaţiile Neamului nostru românesc să păşească pe urmele marilor şi glorioşilor noştri bărbaţi, cari ne-au întemeiat, ne-au mărit şi întregit ţara şi au contribuit din toate puterile lor la întărirea şi propăşirea ei.

Fie amintirea faptelor lor vie în conştiinţa tuturor, acum şi pururea, Amin.

La Societatea culturală ardeleană „Târnava Mare"

Societatea culturală „Târnava Mare" a românilor ardeleni din Capitală, de sub preşedinţia lui Ignat Mircea şi Ion Căbăşanu, a comemorat cei 90 de ani dela marea adunare de pe Câmpia Libertăţii dela Blaj, printr'un parastas la biserica Sft. Spiridon din Bucureşti.

La această festivitate a uat parte ministerul educaţiei naţionale prin d. I. Bratu, directorul general al învăţământului secundar; „Astra" asociaţie pentru literatura şi cultura poporului român, prin d. profesor Avram Todor, „Liga Antirevizionistă", prin d. ing. Liviu Velovan, liceele „Şincai", Domniţa Ileana", seminarele şi d-nii Ion Căbăşanu vice-preşedintele societăţii, inspector general G. Arsenie, Andrei V. Popovici, avocat Ceapă, învăţător Pop-Caţa, colonel Iancu, I. Boerescu Agârbici, Ion Vlad, preşedintele intelectualilor dela sate; I. Cosmulescu, preşedintele pensionarilor, Căprariu, Zaharia C. Lungu, Popeneci, Gheorghe Ghircoiaşi, sculptor Stănescu şi alţii.

Slujba religioasă a fost oficiată de preotul paroh al bisericei Sft. Spiridon, Antal, asistat de arhi-diaconul Şerpescu.

După săvârşirea slujbei, părintele ANTAL a arătat, în înălţătoare cuvinte, însemnătatea zilei, aducând laudă societăţii ardelene „Târnava-Mare" pentru grija ce o are în toţi anii de a comemora pe aceia cari s'au jertfit şi luptat pentru unirea tuturor românilor.

D. avocat CEAPA a spus următoarele :

S'a scurs aproape un secol de când românismul şi-a strigat cu glas tare şi hotărît, că vrea să fie liber ca să se organizeze ca stat naţional independent.

Un strigăt ca să se audă de opresori — la adunarea dela Blaj — şi de străinătate, că românii sunt gata la sacrificiul pe care-l cere însăşi fiinţarea sa ca naţiune liberă şi independentă.

Câmpia libertăţii a strâns la sânul său toată elita sufletului românesc.

Aici s'au ciocnit două caractere : una a raţiunei şi cealaltă a forţei, Simion Bărnuţiu şi Avram Iancu.

Unul care credea că va convinge lumea prin argumentele raţionale despre dreptatea poporului român, celălalt întruchipa virtutea războinică a daco-românismului, care crede că numai prin luptă se poate câştiga o victorie, neîncrezător fiind în sinceritatea intenţiilor ungurilor şi în concursul străinătăţii.

Şi Avram Iancu avea dreptate, căci atât intervenţia episcopului unit Lemenyi din Blaj, la dieta din Cluj, cât şi aceea a episcopului ortodox din Sibiu Andrei Şaguna, la Viena, nu a dus la nici un rezultat pozitiv, deoarece ungurii au ameninţat Viena cu separaţiunea.

Strigătul lui Ludovic Kossuth : „Să ne grăbim să ungurim pe toţi, că de nu, perim", a precipitat evenimentele şi a arătat că numai armele vor hotărî soarta românilor.

Faţă de „tripartil"-ul maghiar, care glăsuia despre români că sunt „glebae adscripsit", robi pe pământul stăpânului, însuşi Simion Barnuţiu cere în punctul III al cuvântării sale :

„Adunarea să depună jurământ în numele a toată naţiunea, că nici odată nu se va lăpăda de naţionalitatea sa, ci o va apăra etern cu puteri unite în contra tuturor duşmanilor şi pericolelor şi cu puteri unite va lucra pentru viaţa, onoarea, cultura şi fericirea ei, în toţi timpii viitori".

La această măreaţă legătură sufletească, a răspuns Andrei Mureşanu : „Murim mai bine în luptă cu glorie deplină, decât să fim sclavi iarăşi în vechiul nost' pământ".

Şi Moţii lu Avram Iancu au plecat la luptă.

Lupta lor, chiar cu sfârşitul tragic a lui Avram Iancu, a sguduit din temelie întreaga suflare românească, arătând lumii întregi că în Transilvania locuesc români, că este a lor şi că dominaţia străină pe aceste plaiuri este şi trebue să fie vremelnică.

Şi a încetat. Vitalitatea poporului român a învins greutăţile şi anul 1918 a adus unirea.

Continuând, d-sa spune : In trecut, ţăria poporului român a fost în satele noastre româneşti, tot astfel şi azi le găsim acolo. Generaţia din 1848 cu ajutorul românilor dela sate a putut lupta şi păstra neştirbit patrimoniul naţional transmis generaţiei următoare.

Pentru sate, această generaţie înfiinţase un fond jubilar economic despre care vorbeşte Ion Mihu. Acest fond însă, după război, a fost nimicit de politicieni, şi a trebuit să vină M. S. Regele ca să se găsească mijloace necesare existenţei acestui fond jubilar.

Nouile legiuiri economice, planul de redresare anunţat de ministrul Mitiţă Constantinescu cu atenţia specială spre ţinuturile alipite, ne face să nădăjduim că se reface acea viaţă economică de acolo.

Generaţia de azi şi cea din anul naşterii M. S. Regelui Carol II, (1893), au datoria imperioasă ca alimentându-se din credinţa generaţiei dela 1848 să se înşire în rânduri cât mai strânse în jurul drapelului desfăşurat cu atât entuziasm de însuşi Regele Ţării.

Mai departe, d-sa spune : Se cade cu adevărat ca atunci când prin ploasa aducere aminte comemorăm marele act din 1848 să considerăm printre eroii neamului şi pe Octavian Goga care atâta vreme ne-a legănat visurile isbândei.

De aceea societatea „Târnava Mare", împreună cu toată suflarea românească, îşi face şi de această dată o ploasă datorie faţă de înaintaşii neamului, de a-i pomeni în faţa altarului, fiind un imbold de luptă al românismului.

Apoi d-sa relevă că, d. mareşal Averescu şi consilier regal, prin scrisoarea adresată societăţii, are numai cuvinte de laudă la adresa membrilor şi regretă că d-sa, din cauză de sănătate, nu poate lua parte la o asemenea festivitate cu adevărat românească.

Incheind d. Ceapă spune: In această înălţătoare clipă, când deasupra capetelor noastre în văzduh plutesc sufletele atâto buni şi vrednici români, trimitem din această religioasă gândire românească M. S. Regelui cele mai calde urări de viaţă lungă, domnie liniştită şi fericită, pentru a putea realiza o Românie tare şi bogată.

Trăiască Regele!

D. profesor AVRAM TUDOR din partea asociaţiei „Astra" a spus următoarele:

Este, în adevăr, o mare bucurie că bătrâna „Astra" este chemată de românii din Valea Târnavelor cu rosturi în Capitală la această comemorare a adunării de la Blaj de acum 90 de ani, care constitue începutul unei epoci noui în viaţa românilor ardeleni.

In adevăr aşa este şi alături de conducătorii lor au luat parte şi minţi luminate de dincoace de Carpaţi.

Sămânţa bună a acestei adunări n'a căzut nici între spini şi nici pe piatră, ci a picat în brazdele adânci ale sufletului românesc de pretutindeni.

Existenţa Societăţii „Târnava-Mare" în Capitală, care reprezintă o regiune, este tocmai o chezăşie a unirii, cultivând trecutul, stimulând energiile şi exaltând tot ce e nobil în inima membrilor săi. Prin activitatea sa ea ridică acţiunile locale înglobându-le în comunitatea de sentimente universal românesti.

Din partea „Ligii Antirevizioniste" şi a d-lui Stelian Popescu preşedintele ei, a luat cuvântul d. inginer LIVIU VELOVAN, care a arătat că adunarea dela Blaj de acum 90 de ani este piatra unghiulară a renaşterei naţionale, care ne-a adus la întregirea neamului.

Tot astfel azi „Liga Antirevizionistă" la momentul hotărâtor a luat fiinţă pentru a uni sufletele româneşti intr'un singur mănunchi spre a putea opune ca uriaş munte de granit, împotriva tendinţelor utopice ale inamicilor spre desmembrarea Patriei.

Comemorarea de astăzi serveşte ca un ciment de legătură între toate cugetele şi voinţele româneşti, după cum uneşte trecutul cu prezentul şi viitorul românismului.

Parastasul dela biserica Schitu Măgureanu

Ziua de 15 Mai 1848, în care românii din Transilvania s'au adunat pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, spre a protesta împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria, a fost comemorată, în Capitală, de membrii „Asociaţiei făgărăşenilor din Bucureşti" şi ai societăţii „Transilvania", printr'un parastas oficiat la biserica Schitu Măgureanu.

S. S. preotul Clincescu, parohul bisericii, asistat de S. S. preotul Matei, au oficiat un parastas pentru odihna sufletelor adormiţilor: Simion Bărnuţiu, Andrei Şaguna, Avram Iancu, Aron Pumnul, Al. Papiu Ilarian, Ion Buteanu, Ion Maiorescu, Ion Semeni, August Treboniu Laurian, Gh. Barițiu, Timotei Cipariu, Ion Axente şi alţi luptători cu fapta şi cu scrisul pentru libertatea Ardealului.

Nu s'a ţinut nici o cuvântare.

Juraţii din Paris au de judecat un proces cu 22.000 de întrebări

S'a amenajat un dormitor special, căci judecata va ţine 3 zile şi 3 nopţi în şir

E vorba de un proces cu 22.000 de chestiuni de pus juraţilor, cari vor trebui să stea 3 zile şi 3 nopţi în palatul de justiţie, în vederea cărui fapt li s'a şi amenajat un dormitor cu 12 paturi.

E un proces fără precedent, căci e vorba de falsificarea a 3607 trate de către cei trei falsificatori.

Pentru fie ce trată se pune două întrebări: una cât priveşte falsul şi alta uzagiul de fals, adică 7214 întrebări.

Acuzaţii sunt Chipat, Renard şi Garreau, adică trei, cifră cu care trebue înmulţit numărul 7214, ceeace dă în total 21.642 întrebări, câte 7214 de fiecare.

In cazul când juraţii vor spune „Nu", adică vor susţine achitarea inculpaţilor, ei vor trebui să scrie de două ori câte 21.642 de întrebări, adică de 43.284 de ori.

Iată un proces într'adevăr fantastic care preocupă cercurile juridice din departamentul Sene[illegible]

Un veac dela naşterea pictorului N. Grigorescu

Şedinţa festivă dela Ateneul Român

Din iniţiativa unui comitet de patronaj sub preşedinţia de onoare a d-lui Stelian Popescu, şi preşedinţia activă a d-lui Grigore Trancu Iaşi, foşti miniştri, s'au comemorat Duminică 100 de ani dela naşterea pictorului de genială inspiraţie şi de neegalată măestrie care a fost Nicolae Grigorescu.

Din comitetul de patronaj fac parte d-nii:

Victor Iamandi, ministrul justiţiei, părintele Nae Popescu, subsecretar de stat la ministerul cultelor şi artelor; foştii miniştri Mihail Oromoul, Ioan Lugojanu, Alexandru Lapedatu, preşedintele Academiei Române, M. Constantinescu, ministrul economiei naţionale, d-na Alexandrina Cantacuzino, prezidenta Soc. naţionale a femeilor române ortodoxe, dr. Iulian Peter, primarul general al Capitalei, Ioan Marin Sadoveanu, director general al teatrelor şi operelor, D. Ştefănescu, profesor univ., Virgil Cioflec, Kimon Loghi, preşedintele Tinerimii artistice, Gogu Iliescu-Cândeşti, Ştefan Brăiloiu, Radu Mandrea, director general al Casei de cecuri poştale; secretari generali: prof. Cont. Calmuschi şi Eugen Iliescu; delegatul artistic: ţenorul Leo Calmuschi.

De dimineaţă în localul pinacotecii municipiului Bucureşti s'au inaugurat cele două săli de expoziţie cuprinzând 36 tablouri de Grigorescu. Iar la ora 9 seara a fost la Ateneul Român o şedinţă solemnă.

In prima parte a programului, corul soc. corale Cezar Frank dirijat de maestrul Ştefan Popescu, a executat: psalmul 150, de Cezar Frank; Pre tine te lăudăm, text din liturghiar Sf. Ioan Crisostonul, melodie de Anton Pann, armonizată de Ştefan Popescu; Cămaratu, Mântuitorul meu, text din triod, melodie bisericească armonizată de Ştefan Popescu; Cântec de Crăciun, versuri şi muzica de Gheorghe Budiş; Iisus Prunc, de Ceaicowski şi Pescarul, de D. G. Kiriac.

Asistenţa

Cuvântarea d-lui Gr. Trancu-Iaşi

D. Grigore Trancu-Iaşi, fost ministru, preşedintele comitetului de organizare, a început evocând o dimineaţă de primăvară de acum vreo 50 de ani, când, tot sub cupola Ateneului, Grigorescu îşi expunea pânzele sale. In ele era toată ţara. Câmpiile ei, pe care se desfăşura viaţa de muncă, se răsfăţau calde şi desfătătoare.

Aerul cald şi transparent al poalelor de munte fiutura peste ele, scălda lungul şi latul plaiurilor. Vitele păşunau, carele veneau din depărtări, femeile torceau pe prispa caselor, fetele aduceau apă dela fântână. Ciobanii priveau în văzduh, plugurile răsturnau brazda neagră, cosaşii încărcau fânul, muntence călări, logofetese, fete cu zestre, hanuri cu cărăuşi, ocoluri de vite, nunţi ţărăneşti, ţiganj cu ursul... Numai cine a citit pe Neculai Pătraşcu poate avea o imagine vie a frumuseţii adunată la un loc, a liniştei în poetica tăcere a naturii.

Nimic mort, nimic trist, nimic supărător.

Era altă lume.

Şi totuşi, lumea aceea ideală era o realitate, era lumea ţării româneşti văzută de artistul îndrăgostit de ea; odată cu frumuseţa înălţătoare a artei sale, el oferea şi o lecţie minunată de iubire de ţară.

Câte lecţii n'a dat acest profesor permanent, fără catedră!

DRAGOSTEA DE MAMA

Aceleia care pe o ploaie mărunţă şi rece, într'un amurg trist fără cer, într'o căruţă de ţară, încărcată ca de băjenie, o vedem slabă, istovită de plâns, cu şapte copilaşi palizi, zgribuliţi în juru-i, dintre care cel mai mare n'are nici 12 ani; după un drum de două zile sosește cu chiu cu vai la Bucureşti în mahalaua Cărămidarilor, la o mătuşe a ei. „Biata mamă, cu acul ne-a crescut ,fără să se plângă şi fără să zică o vorbă".

Considera cea mai fericită zi din viaţa sa când, întinzându-şi iconiţele sale pe o băsmăluţă, la Obor, putea să aducă mamei zece sorocoveţi din munca lui.

Şi lumea cumpăra iconiţele, pentrucă erau făcute de mâini nevinovate!

Când, la mânăstirea Zamfira, sfârşia serafimul din creştetul boiţii, auzea un meşter care-i spunea: „Bravo, măi băete, e cel mai frumos înger ce-ai făcut, e leit Mărioara Popii". Era fetiţa care-o iubea!

GRIGORESCU PICTORUL PRIMĂVERII, AL TINEREŢII...

Inspirat de Grigorescu şi de floarea lui dragă, aşi preconiza să adoptăm nalba sălbatecă, floarea noastră naţională.

Şi femei.

D. Cioflec ne spune că în creaţia artistică a pictorului femeia ţine rolul precumpănitor.

Ea reprezintă dragostea şi primăvara vieţii. Tinereţea atâtor fete o adună pe obrazul lor oval, pe buzele moi, pe fuiorul lor de păr galben ca borangicul. Cine le-a zugrăvit cu mai multă dragoste?

Natura ? Pasiunea sa.

In peisajele de toamnă simţi că vârfurile se clatină în bătaia vântului. El avea intuiţia viitorului. In eleganţa ciobanului scoborând de pe munte, vedea rasa curată, vedea pe stăpânitorul Carpaţilor.

Dar lecţiile economice...

Panoul dela Banca Naţională şi proectul biletului de bancă arată care e izvorul bogăţiei naţionale, constituie decorul apropiat celei mai înalte instituţii financiare, amintind prin sobrietatea sa discretă, marilor financiari care uită câteodată — de unde vine aurul pe care-l manipulează.

Dela lucrul şi sudoarea claselor muncitoare. In artă ca şi în viaţă trebuie să creezi cu dragoste pentru a realiza frumosul. Tablourile lui sunt concepute în bucurie, pictate cu entuziasm! N'a dat o culoare fără inimă! Această fire de o sensibilitate extremă, pictorul care spunea „Dacă aş; putea aşi da toate tablourile mele celor care le iubesc şi nu le not plăti", se p[illegible]gea da[illegible]

D. GR. TRANCU-IAŞI,

roii mântuirii noastre, oameni *de aceia unici, aproape divini*, a căror apariţie în mijlocul unui popor înaltă stâlpi de lumină în istoria universală şi despre care, cu drept cuvânt se zice că *n'au înaintaşi nici urmaşi"*. Un astfel de om a fost pictorul Grigorescu. Şi totuşi, când în vara anului 1864 vine în ţară şi dintr'un sentiment de datorie, căci fusese bursierul statului, se pune la dispoziţia ministerului cultelor, ministrul îi spune :

— N'avem nevoie de D-ta.

— Atunci ?

— Atunci, să-ţi vezi de treabă.

Şi şi-a văzut de treabă. Şi-a luat pe pânză câte o fărâmă de suflet, de pământ şi de cer, podoabe din podoabele patriei care n'avea însă un locuşor pentru el, şi s'a întors iar la şcoala şi la maiştrii lui dela Barbizon. Şi tot astfel a fost refuzat când a solicitat un loc de profesor la şcoala de belle arte.

Nicolae Pătraşcu ne spune :

„In ziua în care a putut să-şi facă căsuţa dela Câmpina, ce fericire pentru el de aşi fi putut asigura viaţa în tovărăşia singurătăţii!

Ce voluptate în sufletul lui!

Era singur şi era la ţară!

Era în patria subiectelor sale de pictură, atât de scumpă şi atât de dragă.

Ca şi Alecsandri la Mircești unde a scris pastelurile sale, Grigorescu a găsit la Câmpina regiunea de unde şi-a culeş cele mai multe din motivele sale rustice.

Singurătatea şi satul au făcut din el cel mai liric dintre pictorii nostri.

Şi totuşi, Cuibul visurilor pictorului arde în timpul războiului. A fost local de poştă germană. Au rămas dependinţele locuite de urmaşii săi.

Casa lui Grigorescu în douăzeci de ani nu s'a reconstruit, deşi e la Câmpina, unde din adâncul pământului îndrăgostit de Grigorescu ţâşnesc anual miliarde şi miliarde.

Dependinţele locuite de urmaşi, scoase în vânzare pentru o datorie meschină.

Biurocratia vrea să schimbe data centenarului, din lipsă de fonduri.

In cele peste o mie de tablouri bune ale sale, e icoana ţării cu tot ce alcătueşte nota ei pitorească şi peste această icoană rustică o străluce fermecătoare prin puterea poeziei sale.

Şi umilite case ţărăneşti şi [illegible]uri de [illegible]ră şi arătur[illegible]

Amin[illegible]

In numele ministerului artelor

D. ADRIAN MANIU, în numele ministerului cultelor şi artelor, începe amintind că acum o jumătate de veac tatăl d-sale vorbia tot de sub această boltă, despre caracterul artei noastre naţionale, căreia i-a dat atâta strălucire marele nostru Nicolae Grigorescu.

Şi tot aici a vorbit în atâtea rânduri bunicul, unul din întemeetorii Ateneului Român.

Vă închipuiţi de aceea, cu câtă emoţie am primit delegaţia pe care mi-a dat-o de a-l reprezenta aici, părintele subsecretar de stat Nae Popescu, care trebuia să plece la comemorarea dela Cozia.

Am stat adeseori aplecat asupra relicvelor lui Grigorescu dela Câmpina şi mi-am dat seama câtă nevoe ar fi să se întemeeze acolo o şcoală de pictură românească.

Vorbiam zilele trecute, pentru ultima oară, cu marele poet Octavian Goga şi îmi împărtăşia dorinţa sa de a ţine un discurs pentru Grigorescu la Academie. Imi vorbia de meşteşugăreşti aceia evocatori din jurul casei lui Grigorescu şi ne gândiam că numai un muzeu ar putea contribui într'o măsură demnă, la comemorarea, aşa cum se cuvine, a lui Grigorescu. Şi socotesc de cea mai mare trebuinţă să conlucrăm cu toţii, pentru a da o mare expoziţie a operelor lui Grigorescu.

Grigorescu se leagă de aproape de numele lui Coşbuc, care a scris acea frumoasă dar azi atât de puţin citită „Povestea unei coroane de oţel". Grigorescu a luat de viu scene ale războiului nostru de neatârnare. Şi socotesc că cea mai frumoasă carte de 50 de ani încoace, ar fi aceea ce s'ar da prin reeditarea operei lui Coşbuc „Povestea unei coroane de oţel", împodobită cu desenurile şi picturile lui Grigorescu.

Grigorescu a început a intra în artă prin religie, prin credinţă şi rămâne cel dintâi nemuritor al picturii româneşti.

In numele ministerului armatei

D. g-ral GR. COSTANDACHE, în numele d-lui ministru al apărării naţionale, a început arătând că d. ministru înţelege de datoria sa să ia parte la această comemorare, a celui al cărui destin a fost să întrupeze aşa de minunat şi de nemuritor vitejia oştirilor noastre pe câmpiile Bulgariei, în războiul de neatârnare şi îi prezintă prinosul de recunoştinţă şi admiraţie, în numele armatei.

Grigorescu s'a născut pe pământul nostru şi este pentru noi o imperioasă datorie să-l comemorăm, făcându-l să trăiască din nou, cu toată valoarea lui.

O lume întreagă admiră arta acestui nemuritor român, considerat ca unul dintre cei mai mari, poate cel mai mare pictor român. El s'a simţit aproape de poporul în mijlocul căruia s'a născut şi adesea ne redă grupe de români de-ai săi, în mediul lor, aproape de câmpiile, pădurile şi apele ţării lui.

Grigorescu a dăruit artei româneşti simplitatea, naturalul, viaţa. Unitatea operei sale face onoare doctrinei lui artistice, care urmăria să armonizeze divinul cu umanul.

Grigorescu s'a mai înfrăţit cu ostaşul român, lăsând atâtea amintiri din războiul de independenţă, în care a trăit tot timpul printre ostaşi. El a ştiut, în vălmăşagul luptelor, să prindă victoria sau înfrângerea, atitudinea mândră sau durerea. El nu caută să ne dea scene individuale, între acelea din război, ci mai ales mulţimii.

Multe din studiile lui sunt încă risipite în ţară şi străinătate. Muzeul militar naţional posedă 16 bucăţi datorite lui, pe cari le păstrează cu sfinţenie.

După cum Alecsandri e cântăreţul războiului independenţei, Grigorescu se poate numi pictorul ostaşului român în războiul de independenţă.

Iar comemorarea de azi e cu atât mai frumoasă cu cât nu izvorăşte din sânul oficialităţii, ci al admiratorilor lui.

Azi, când avem în fruntea noastră un rege mare, el însuşi iubitor al artei, oştirea română aduce omagiul ei marelui pictor care a imortalizat-o în tablourile sale.

Alte cuvântări

D-na prof. CECILIA CUŢESCU-STORK, preşedinta Sindicatului artiştilor plastici, vorbind în numele sindicatului şi al „Tinerimii artistice", a început aducând omagiul tuturor artiştilor, pentru acela care a dat cea mai mare strălucire artei şi artiştilor români.

Grigorescu a rupt din eternitate aspectul permanent al rasei noastre şi a redat atât de frumos înfrăţirea firii, în tot ce are ea uman şi nepieritor.

Grigorescu e pictorul suavităţii şi gingăşiei. Dar a dat şi pânze de mari dimensiuni, în care a arătat cât e de stăpân pe sine.

Ca om, Grigorescu era modest, închis chiar, şi devotat muncii fără preget, aşa cum trebue să fie toţi artiştii.

Cel mai mare eroism al artistului în viaţa sa de trudă, este când trebue să învingă descurajarea care-l cuprinde. Şi Grigorescu a trecut prin astfel de momente, în care se cufundă într'un contact permanent, profund, cu natura eternă.

El sintetizează tot sufletul nostru. Iar opera sa ne oglindeşte în tot ce avem noi mai bun. De aceea îl iubim şi-l socotim ca rapsodul nostru netăgăduit.

D. TUDOR POPESCU, în numele soc. ortodoxe a femeilor române, a început arătând cât bine a făcut naţiunii noastre opera [illegible]escu, care a ajutat fie[illegible]sufleteşte.

[illegible]eea că sufletul lui creator a izvorît din trupul lui de român adevărat şi din credinţa lui religioasă.

La 12 ani, Grigorescu începe a picta. Şi primele lui picturi sunt religioase, pentru că sufletul lui curat era drept credincios.

Lucrările lui erau aşa de frumoase, încât cei cari îi cumpărau iconiţele, l-au numit aşa mic cum era „meşterul" Nicu.

Probabil că el a pictat mult în copilăria lui, dacă a ajuns să fie chemat să picteze în biserica celei mai aristocratice mănăstiri din Moldova, Agapia. Şi nu ne îndoim că şeful bisericii noastre, I. P. S. Patriarh, nu va cruţa, orice cheltuială, pentru a trimite să se descopere toate iconiţele sale răspândite în diferitele colţuri ale ţării.

Din opera şi sufletul lui Grigorescu tragem o înălţătoare lecţie religioasă, de importanţa creatoare a ortodoxiei. Ortodoxia formează temeiul cugetării noastre şi ea este singura în stare să formeze baza noastră ca naţiune şi ca stat, pentru a ne ajuta să fim folositori umanităţii.

D. prof. CONSTANTIN CALMUSCHI, secretar al comitetului pentru sărbătorirea lui Grigorescu, începe arătând că trei sunt marii oameni cari reprezintă sufletul românesc: Alecsandri, Creangă şi Grigorescu.

Alecsandri ne descrie viaţa de ţară şi sufletul românului, Creangă deasemeni, iar Grigorescu pune în pânze aceiaşi caracteristică.

In opera lui Grigorescu deosebim 3 etape:

Cea dintâi e aceea pe care o începe încă din copilărie, a iconiţelor religioase, cari ajung în curând să fie preferate tuturor, deşi el nu făcuse înalte şcoli, ci lucra mai mult din inspiraţie.

A doua etapă o formează imensa bogăţie de inspiraţie pe care i-o oferă diversitatea ţării noastre: peisagii, oameni şi locuri. Şi le redă aşa de frumos, încât nu mai sunt culori, sunt viaţă pe pânză.

Cum a putut Grigorescu să dea atâta viaţă operei lui? Ce şcoală a făcut? El n'a fost şcolarul unei şcoli. A cercetat multe, şi a desprins din ele tot ce l-a putut interesa mai mult. Intrebat care e secretul artei lui, Grigorescu singur spunea: nici un secret; privesc lucrul şi caut să-l fac aşa cum îl văd.

Grigorescu este purtător de voe bună şi de viaţă.

A treia etapă, e aceea războinică. Te miri cum poate da aşa de vie expresia de furie a războiului, de groază, de energie. Cât de expresivă e acea santinelă care nu mai e tabloul unui om, ci al unui neam întreg care înţelege să se apere!

TELEGRAMA D-LUI STELIAN POPESCU

Scuzând lipsa d-lui Stelian Popescu, preşedintele de onoare al comitetului pentru sărbătorirea lui Grigorescu d. prof. Calmuschi a citit apoi următoarea telegramă din partea d-lui Stelian Popescu :

Neparticipând la şedinţa din urmă a comitetului pentru comemorarea marelui Grigorescu, nu am putut să vă înştiinţez că nu pot să iau parte la prima comemorare, deoarece sunt ocupat cu inaugurarea localului de şcoală, dispensar comunal şi primărire, pe care le-am construit în satul meu natal din judeţul Prahova şi a căror inaugurare a fost fixată dinainte. De aceea vă rog să scuzaţi lipsa mea şi să mă consideraţi alături de dv., pentru toate actele menite să proslăvească pe acel care a lăsat o rază de lumină nepieritoare în arta plastică românească. STELIAN POPESCU.

*

D-ra Angela Lungulescu, dela teatrul Naţional a citit apoi un pasaj din „Grigorescu", de Vlahuţă.

D. Gheorghe Folescu, prim solist al Operei Române, acompaniat la pian de d-na Aglaia Mihăilescu-Toscani, a cântat balada Groza, de Gheorghe Dima şi Jos pe Mureş, de I. Borgovan.

D-na Evantia Costinescu, soprană lirică dela Opera Română, a cântat : Cântec de leagăn de I. Borgovan, Necredinciosul, de D. G. Chiriac şi Sârba de C. Brăiloiu. Iar tenorul Lev Calmuschi, a cântat : La procession, de Cezar Frank, Stan Palancă şi Cântec haiducesc, de Mihăilescu Toscani şi Amintiri, de Const. Lazăr.

Festivitatea s'a terminat cu Imnul regal, intonat de corul Cezar Frank.

L. V. M.

xxOOxx

Strigături alese dela horă

CONFERINŢA D-LUI G. NICULESCU-VARONE

Sâmbătă d. a., în sala teatrului Ligii Culturale, d. G. Niculescu-Varone a vorbit despre „Strigături alese dela horă".

După partea artistică a jocurilor noastre naţionale, d-sa a arătat rostul, frumuseţea şi valoarea estetică a acestei manifestări spirituale populare ce o formează strigăturile, zise ţăpuriturl, dârlaiuri sau zicături.

Ele sunt versuri scurte, vesele sau satirice, pe care flăcăii din lumea satelor noastre le spun în timpul jocului. Ele aduc o preţioasă contribuţie la limba şi literatura populară românească, fiindcă strigăturile sunt un original şi admirabil exponent de deosebită şi reală valoare, al spiritului de creaţie artistică al poporului nostru.

Ingeniozitatea, verva şi ironia strigăturilor corespund cu epigramele din literatura cultă.

Strigăturile sunt foarte mult plăcute şi aproape nelipsite de la nicio horă, dar ele trebue să fie riguros selecţionate.

Flăcăul care strigă la joc este mai voios, mai glumeţ şi mai isteţ decât ceilalţi.

D. G. Niculescu-Varone a dat exemplificări în expunerea sa şi a spus frumoase strigături patriotice, de dragoste, vesele şi satirice, cu ironii adresate leneşilor, fudulilor, clevetitorilor şi sulemenitelor.

D-sa a amintit că cei mai mulţi orăşeni nu cunosc frumuseţea şi bogăţia creaţiunilor artistice şi spirituale ale celor dela ţară. Nu acordăm însemnătatea cuvenită bogatului nostru folklor, frumoaselor cusături naţionale cari, când sunt cunoscute, stârnesc admiraţie.

Conferenţiarul a încheiat, spunând că tineretului român dela sate şi oraşe îi revine imperioasa datorie morală de a păstra şi transmite, neschimbate, generaţiilor următoare, toată această preţioasă moştenire spirituală, formată din perle ale gândirii simple, dar nobile, a populaţiei dela ţară.

Preţul abonamentului la ziarul UNIVERSUL este
Lei 750 pe un an
„ 380 pe 6 luni
„ 200 pe 3 luni